

had vernomen, 'dat', zo vertelde hij aan de Enquêtecommissie, 'samenwerking met ons was aanbevolen door de Australische communisten om straks te zekerder ons lam te slaan', instrueerde hij de Nederlandse autoriteiten op Ceylon en de *Nica*-post te Merauke, 'herinternering tot de meest noodzakelijke gevallen te beperken en de andere communisten aan te zeggen dat iedere vijandelijke actie tot herinternering zou leiden'¹ – van Mook was, toen van der Plas die instructie deed uitgaan, niet in Australië aanwezig, maar wij veronderstellen dat hij na zijn terugkeer, begin juni, door van der Plas terzake is ingelicht; trouwens, hij werd spoedig opnieuw met het probleem van de interneringen geconfronteerd.

In mei, juni en juli merkte van der Plas (wij nemen aan dat de Australische geheime dienst en *Nefs II* hem bleven inlichten) dat de anti-Nederlandse actie onder de Indonesiërs in Australië toenam. Hij werd, schreef hij eind juli aan Abdoelkadir, die op dat moment in Hollandia was, 'in toenemende mate ongerust' – hij wist dat in Brisbane 'de communistische organisatie steeds sneller veld wint onder de Indonesiërs.'² Niet alleen *zijn* bezorgdheid nam toe, maar ook die van anderen: Japans nederlaag leek snel te naderen, anders gezegd: binnen afzienbare tijd zou het Nederlands gezag op eilanden als Java en Sumatra moeten worden hersteld. Nu werd in Australië ingegrepen: Lockwood vermeldt (en wij zien geen reden om aan de juistheid van die informatie te twijfelen) dat '*the Dutch military officers*' (officieren van het Knil) '*and provost corps*' (de militaire politie van het Knil) '*in the weeks before the Japanese surrender of 15 August 1945 ... began arresting and air-lifting Indonesian rebels to Hollandia and Merauke for internment*'³ – het betrof hier óók, en misschien wel in hoofdzaak, inheemse Knil-militairen wier internering al sinds november '44 overwogen was.⁴

Hoevelen naar Hollandia en Merauke werden afgevoerd, weten wij niet.

¹ Getuige van der Plas, *Eng.*, dl. VIII c, p. 1395. ² Brief, 24 juli 1945, van van der Plas aan Abdoelkadir (ARA, Coll.-van der Plas, B 2). ³ Lockwood: *Black Armada*, p. 77. ⁴ Dat er inheemse militairen waren die zich steeds meer anti-Nederlands gingen opstellen, was aan de militaire leiding bekend. Aangezien het niet mogelijk was, hen in Australië vast te zetten, werd overwogen hen naar Ceylon over te brengen. Midden november '44 evenwel zei de Legercommandant (dat was toen generaal van Oyen) in de Raad van departementshoofden, 'voornemens te zijn', aldus de notulen, 'te seinen' (naar Colombo) 'dat er wellicht wel een mogelijkheid bestaat tot isolatie van een zeer beperkt aantal Indonesiërs in *Tanah Merah*' (Boven-Digoel). 'De Raad kan zich hiermee verenigen.' (Raad van departementshoofden: Notulen, 14 nov. 1944)